

ע"פ 6972/23 - אריק ישראלי נ' מדינת ישראל

בית המשפט העליון

ע"פ 6972/23

לפני: כבוד השופט יוסף אלרון
כבוד השופט אלכס שטיין
כבוד השופט חאלד כבוב

המערער: אריק ישראלי
נגד

המשיבה: מדינת ישראל
ערעור על הכרעת הדין של בית המשפט המחוזי
בתל אביב-יפו (כבוד השופט י' טופף) בת"פ
63871-06-16 מיום 30.05.2023
י' חשוון התשפ"ה (11 נובמבר 2024)
תאריך ישיבה:
בשם המערער:
בשם המשיבה: עו"ד איתי שהם

פסק-דין

השופט חאלד כבוב:

הערעור שלפנינו נסוב על הכרעת הדין של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כבוד השופט י' טופף) מיום 30.05.2023, בת"פ 63871-06-16; בגדרה זיכה בית המשפט את המערער מעבירה של שימוש במרמה, ערמה ותחבולה במטרה לסייע להתחמקות ממס לפי פקודת מס הכנסה [נוסח חדש]; והרשיעו בריבוי עבירות של פעולה ברכוש במטרה שלא יהיה דיווח, לפי חוק איסור הלבנת הון, תש"ס-2000. יצוין כבר כעת, כי בהתאם להסדר הטיעון שגובש בין הצדדים לעניין העונש, הושתו על המערער ארבעה חודשי מאסר בפועל על דרך של עבודות שירות, לצד מאסר מותנה וענישה נלווית. עונשו של המערער עוכב בהסכמת המשיבה עד להכרעה בערעור זה, בהחלטת השופט ד' מינץ מיום 26.09.2023.

רקע ותמצית הכרעת הדין בעניינו של המערער

1. ביום 29.06.2016 הוגש כתב אישום נגד המערער יחד עם ארבעה נוספים (להלן ביחד: עמוד 1

הנאשמים). כתב האישום כלל שלושה אישומים, כאשר רק השני והשלישי יוחסו למערער. במסגרת האישום השני יוחסו למערער שמונה עבירות של שימוש במרמה, ערמה ותחבולה, במזיד ובכוונה לעזור לנאשמים 1 ו-2 להתחמק ממס, לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: פקודת מס הכנסה); במסגרת האישום השלישי יוחסו למערער עבירות רבות של פעולה ברכוש במטרה שלא יהיה דיווח, לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון, תש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון).

2. כפי שתואר בהרחבה בהכרעת הדין, בשנות ה-90 הקים נאשם 1 (להלן: בוריס), רשת מרפאות בישראל בשם 'קליניקה און'. בהמשך לכך, בשנים 1996-2003 הקים בוריס רשת מרפאות בארצות שונות במזרח אירופה, ביניהן ברומניה (להלן: רשת המרפאות). ממועד שאינו ידוע במדויק למשיבה, נאשם 2, בנו של בוריס (להלן: אבישר), החל לשמש כמנהל פעיל של רשת המרפאות. במסגרת כתב האישום נטען, כי בוריס ואבישר הקימו מבנה אחזקות שנועד להסתיר את העובדה שרווחי המרפאות באירופה הגיעו לחשבונות אישיים בשליטתם, במטרה להתחמק ממס. בנוסף נטען, כי בתקופה הרלוונטית לכתב האישום חלק מההכנסות של רשת המרפאות, ובפרט הכנסות המרפאות ברומניה, הועברו לבוריס ואבישר במזומן, על-ידי נאשמים 3 ו-4, בין אם בעצמם ובין אם באמצעות אחרים, לרבות באמצעות המערער.

3. על-פי המתואר בכתב האישום, המערער עבד בקזינו ברומניה, ומדי שבועיים-שלושה ביקר את משפחתו בישראל. ההיכרות בין המערער לבין בוריס ואבישר ארעה באופן אקראי, ולימים נעתר המערער לבקשתו של אבישר, להעביר עבורו כספים במזומן במהלך נסיעותיו ארצה. כך, לפי הנטען, במשך תקופה של כ-6-7 שנים העביר המערער לישראל מעטפות בהן סכומי כסף במזומן, מרומניה, אשר הסתכמו לסך של כ-35 מיליוני שקלים. נטען, כי המערער עשה זאת בשתי דרכים עיקריות: האחת, העברת הכספים במסגרת טיסותיו התכופות מרומניה לישראל, כשבחלק מהמקרים נהג המערער לחלק את סכומי הכסף הגבוהים שקיבל לצורך העברתם, נוכח הדין הרומני המחייב דיווח על העברת כסף מזומן אל מחוץ לרומניה העולה על 10,000 אירו; השנייה, העמדת כספים לטובת קבוצות ישראלים שהגיעו לרומניה לנפוש ולהמר בקזינו, כמעין הלוואה שהושבה לידי המערער בישראל. בדרך זו הועברו הכספים מרומניה לישראל, ובאמצעות המערער רוכזו והועברו הלאה.

4. ביום 30.05.2023, לאחר שמיעת עדויות והצגת ראיות, ניתנה הכרעת הדין, במסגרתה כאמור זוכה המערער מביצוע עבירות לפי פקודת מס הכנסה, שיוחסו לו במסגרת האישום השני. ברם, המערער הורשע בדין בביצוע ריבוי עבירות בגין פעולה ברכוש במטרה שלא יהיה דיווח, לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון, מבלי שנקבעו סכומי הכסף המדויקים של ההעברות הכספיות שבוצעו באמצעותו.

5. ביחס ליסוד העובדתי הנדרש לשם הרשעה לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון נקבע, כי הונחה תשתית ראייתית מספקת להרשעת המערער ולו על יסוד דבריו בעדותו בבית המשפט. זאת, אף אם לא הוכח כי העביר ארצה את הסכומים הנטענים בסך עשרות מיליוני שקלים. בהקשר זה נקבע, כי המערער הכניס לישראל כספים במזומן בסכומים שחייבו אותו לדווח על כך, בדרכים הבאות: מהלך הקרוי הֶבְנֵיָה (Structuring), שהתבטא בפיצול סכומי כסף, אשר

כשלעצמם חייבו דיווח בעת הכנסתם לישראל לפי הדין הישראלי, לסכומי כסף נמוכים מרף הדיווח, והכנסתם לישראל בסמיכות זמנים. פועל יוצא מכך, יצר המערער מיסוך ושיבש את היכולת של רשויות האכיפה לעקוב אחר סכומי הכסף שקיבל ברומניה והוכנסו לישראל;

דרך נוספת הייתה הסתייעות בקבוצות ישראלים, שהגיעו לחופשה ברומניה, ובין היתר פקדו את הקזינו. עובר להגעתם של קבוצות אלה לקזינו המערער תיאם איתם, על יסוד היכרותם, כך שהגיעו לרומניה ללא כסף, והוא סיפק להם כספים במזומן מתוך הכספים שקיבל מרשת המרפאות ברומניה. עם שובם של אותם ישראלים מחופשתם ארצה, המערער נפגש עימם בישראל וגבה מהם את הכספים שהעמיד לרשותם ברומניה, ולאחר מכן העביר את הכספים הלאה. באמצעות שיטה זו פיצל המערער סכומי כסף החבים בדיווח למנות כסף בסכומים שמתחת לרף הדיווח. זאת, כדי לעקוף את חובת הדיווח, בדומה לשיטת ההבניה, אלא שבדרך זו נעזר המערער במספר אנשים, ששימשו עבורו כמעין 'בלדרי משנה'.

6. אשר ליסוד הנפשי נקבע, כי בנסיבות העניין וכפי שנלמד, בין היתר, מראיות ישירות ומעדותו של המערער, המערער פעל כמתואר לעיל לא רק לשם הוצאת כספי המזומן אל מחוץ לרומניה, אלא גם על-מנת להכניסם לישראל ב'בטחה', קרי מבלי שידווח על אודתם לרשויות המס בישראל. בהקשר זה הוטעם, כי "טענת [המערער] כי פעל כפי שפעל בשל חששו מהרשויות ברומניה אינה גורעת ממטרתו הכוללת להימנע מדיווח על העברת הכספים גם ביחס לרשויות בישראל". אשר על כן נקבע, כי בנסיבות העניין מתקיים היסוד הנפשי הנדרש.

טענות הצדדים

7. המערער טען כי בית משפט קמא קיבל כמהימנה את גרסתו, ואף על פי כן הרשיעו לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון. נטען, כי טעותו של בית המשפט נעוצה בחוסר ההבחנה בין רכיבי היסוד העובדתי והמודעות לנסיבות, לבין רכיב היסוד הנפשי של כוונה מיוחדת למנוע דיווח, הנדרשת בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון. לטענת המערער, ברי כי היסוד הנפשי של כוונה מיוחדת לא התקיים במקרה דנן, וזאת משום שגרסת המערער, לפיה החוק הישראלי לא עמד לנגד עיניו, התקבלה כמהימנה. במצב דברים זה, נטען שבית המשפט שגה בקבעו שמטרת המערער הייתה להימנע מדיווח לרשויות החוק בישראל.

זאת ועוד, נטען כי בנסיבות העניין לא יכולה להיות מחלוקת שהרשעתו של המערער התבססה למעשה על הלכת הצפיות, שכן בית המשפט הכיר בכך שהמערער לא פעל על-מנת להימנע מדיווח לרשויות החוק בישראל. למרות זאת, נטען כי בית המשפט קבע באופן מפורש שהרשעת המערער לא התבססה על הלכת הצפיות. מכאן נטען, כי ככל שהלכת הצפיות לא חלה, ובהינתן שבית המשפט קיבל כאמור את גרסת המערער, אזי שלא ניתן היה להרשיע את המערער, שכן לא התקיים היסוד הנפשי הנדרש.

8. המשיבה מצידה סמכה את ידיה על הכרעת דינו של בית משפט קמא. בדיון שהתקיים לפנינו ביום 11.11.2024 הדגישה המשיבה, כי לעניין היסוד העובדתי אין כל מחלוקת בין המערער לבין המשיבה, כלומר הצדדים הסכימו על קיומו של היסוד העובדתי. לעניין היסוד הנפשי נטען,

כי הכוונה המיוחדת הנדרשת בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון "נלמדת מהנסיבות". בהקשר זה הודגש, כי המערער עבד כקצין משטרה במשך 21 שנים, ולכן לא יכול להיות ספק שיש לו "היכרות עמוקה עם החוק". כפועל יוצא מכך נטען, כי אין ספק שפעולותיו של המערער נועדו, הלכה למעשה, לאפשר את אי-הדיווח בעניין כספים אלה. בנסיבות אלה, נטען שבית המשפט זה כלל לא צריך להידרש לשאלה בדבר תחולתה האפשרית של הלכת הצפיות, ולכן צדק בית המשפט המחוזי כאשר לא נזקק לחזקה זו.

דיון והכרעה

9. בהיעדר מחלוקת לעניין התקיימותו של היסוד העובדתי, שתי שאלות עומדות על הפרק לצורך הכרעה בערעור שלפנינו:

השאלה המקדמית, היא האם הלכת הצפיות יכולה לחול כמענה לדרישת היסוד הנפשי בעבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון; והשאלה העיקרית, ככל שניתן באופן עקרוני להחיל את הלכת הצפיות כמענה לדרישת היסוד הנפשי בעבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון, היא אם בנסיבות המקרה דנן עלינו להידרש להלכת הצפיות.

10. נדרש לשאלות אלו על-פי סדרן.

חוק איסור הלבנת הון

11. לשם הנוחות, נעמיד לנגד עינינו את הוראות סעיף 3 לחוק איסור הלבנת הון, הקובעות:

"(א) העושה פעולה ברכוש, שהוא רכוש כאמור בפסקאות (1) עד (4) (בחוק זה - רכוש אסור), במטרה להסתיר או להסוות את מקורו, את זהות בעלי הזכויות בו, את מיקומו, את תנועותיו או עשיית פעולה בו, דינו - מאסר עשר שנים או קנס פי עשרים מהקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין -

(1) רכוש שמקורו, במישרין או בעקיפין, בעבירה;

(2) רכוש ששימש לביצוע עבירה;

(3) רכוש שאיפשר ביצוע עבירה.

(4) רכוש שנעברה בו עבירה.

(ב) (1) העושה פעולה ברכוש או המוסר מידע כוזב, במטרה שלא יהיה דיווח לפי סעיפים 7 או 8 א או כדי שלא לדווח לפי סעיף 9, או כדי לגרום לדיווח בלתי נכון, לפי הסעיפים האמורים, דינו - מאסר חמש שנים או קנס פי שמונה מהקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין; לענין סעיף זה, "מסירת מידע כוזב" - לרבות אי מסירת עדכון של פרט החייב בדיווח".

12. עינינו הרואות אם כן, כי הוראות סעיף 3 לחוק איסור הלבנת הון נחלקות לשני סוגי

עבירות, זו שבפיסקה (א) וזו שבפיסקה (ב). כל אחת מהעבירות יועדה למטרה אחרת, כאשר סעיף 3(א) לחוק עניינו ברכוש שנעברה בו עבירת המקור, וסעיף 3(ב) לחוק עוסק ברכוש שנעברה בו עבירה לפי חוק איסור הלבנת הון, במטרה לסכל את הדיווח הנדרש על-פיו (ע"א 9796/03 שם טוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(5) 397, 410 (2005)). פסיקת בית משפט זה עמדה על כך שסעיף 3(א) לחוק הוא לב ליבו של חוק איסור הלבנת הון, שעה שסעיף זה אוסר על ביצוע פעולות לשם הסוואתו של רכוש אסור. זאת ועוד, נקבע כי סעיף 3(ב) מהווה 'חגורת ביטחון' להוראות סעיף 3(א) לחוק, במובן זה שסעיף 3(ב) לחוק מבקש לשבש את יכולתו של העבריין להסתיר את מעשיו מפני הרשויות, ובכך מבקש הסעיף להבטיח את יישומו של חוק איסור הלבנת הון (בש"פ 1542/04 מדינת ישראל נ' אדר, פ"ד נח(3) 600, 621 (2004)).

13. עוד בטרם אדרש לשאלות שמונחות לפתחנו, יצוין כי בית משפט זה עמד פעמים רבות על חומרתה הרבה של עבריינות כלכלית, ובכלל זה על חומרתן של עבירות הלבנת הון. עבירות אלה הפכו רעה חולה במקומותינו, בשל, בין היתר, מידת פגיעתן הקשה באינטרס הציבורי ובפעילותו התקינה של המשק. לנוכח החומרה הרבה שנודעת לעבירות הלבנת הון, ובפרט לעבירות שעניינן הפרת חובת דיווח, ומתוך ההבנה כי עבירות כגון דא מובילות לכרסום בערכיה של החברה, קבע המחוקק את עבירות אלה כעבירות עצמאיות בחוק איסור הלבנת הון. על מהותו של חוק איסור הלבנת הון ותכליתו הבסיסית עמד בית משפט זה, בקבעו כי:

"חוק איסור הלבנת הון נחקק מתוך הכרה בדרכים הרבות והמגוונות שבהן מתבצעות עבירות של הלבנת הון. הסכנה החברתית הטמונה בעבירות אלה היא רבה וחמורה, כאשר המאבק בתופעה של הלבנת הון מהווה אמצעי למאבק בעבריינות ובפשיעה. ודוק - הגם שהעבירות הניצבות בבסיס המהלך שהוביל לחקיקתו של חוק איסור הלבנת הון הינן עבירות חמורות ביותר הקשורות במישרין להתגברותה של תופעת הפשיעה המאורגנת, כגון עבירות הקשורות לסחר בסמים, זנות, סחר בנשק, הימורים וכדומה, הרי שהרציונאל האמור חל ביחס לכל העבירות הכלולות בתוספת הראשונה לחוק, שכל אחת מהן עשויה להפיק לעבריין שביצע אותן פירות אסורים שלא ניתן להשלים עם הטמעתם במערכת הפיננסית או במערכות 'כשרות' אחרות, באופן שיאפשר לעבריין את המשך ביצוען של עבירות או למצער, הנאה מפירות אלו" (ע"פ 2333/07 תענן נ' מדינת ישראל, פסקה 233 והאסמכתאות המפורטות שם (להלן: עניינתענן)).

וכן, כפי שצינתי אך לאחרונה:

"חוק איסור הלבנת הון נולד כדי ליתן מענה ולהוות 'אמצעי אכיפתי משלים', דווקא למעשים המאופיינים בתחכום רב ובשיטות הסוואה

מסועפות, במטרה לסייע, בין היתר, במלחמה בפשיעה המאורגנת. לא בכדי, רוח הדברים אשר עולה הן מהצעת החוק והן מהחוק עצמו, מלמדת על כוונת המחוקק 'לפרוס רשת רחבה ככל האפשר סביב הפעילות המביאה בסופו של יום שכסף 'כשר' יתערבב בכסף 'טמא', ושניהם יחד ישמשו דלק לשוק הכספים הארצי או הבינלאומי'. הוראותיו של החוק נועדו לאתר את אותם צמתים שבהם עובר ממון מיד אל יד וממקום למקום, באמצעות הטלת חובת דיווח מתמשכת על העברות של רכוש ושל כספים [...] "(ע"פ 6426/21 מדינת ישראל נ' ביטון, פסקאות 51-52 (28.01.2024) והאסמכתאות שם).

היסוד הנפשי הדרוש לשם הרשעה בעבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון

14. היסוד הנפשי הדרוש לשם הרשעה בעבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון הוא "מטרה שלא יהיה דיווח לפי סעיפים 7 או 8 א או כדי שלא לדווח לפי סעיף 9, או כדי לגרום לדיווח בלתי נכון לפי הסעיפים האמורים". כלומר, מדובר בעבירת התנהגות המחייבת כוונה מיוחדת מסוג 'מטרה', אשר ביחס אליה נקבע זה מכבר כי "אין המדובר ביסוד הנפשי של 'כוונה' כהגדרתה בחלק הכללי של חוק העונשין, אלא מדובר ברצון או בשאיפה להשיג יעד מסוים, מעבר לנדרש ביסוד העובדתי של העבירה [...] מטרה כאמור ניתן להוכיח באמצעות ראיות, בין אם ישירות ובין אם נסיבתיות, מהן ניתן להסיק את דבר קיומה" (עניין תענך, בפסקה 239).

15. לעניין הוכחת היסוד הנפשי, מתעוררת השאלה אם ניתן להשתמש בהלכת הצפיות, על-מנת להוכיח את קיומו של היסוד הנפשי הנדרש בעבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון. בעניין תענך הושארה בצריך עיון שאלה דומה, שעניינה אם הלכת הצפיות חלה על סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון.

16. השאלה מתעוררת שעה שבית משפט זה קבע בשורה של החלטות, כי הלכת הצפיות לא תחול באופן גורף על כלל עבירות המטרה, אלא שיש לבחון את תחולתה לגבי כל עבירה בנסיבות המקרה הספציפי. לעניין זה, יפה קביעתה של השופטת ד' ביניש ברע"פ 7153/99 אלגד נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(5) 729, 749-750 (2001):

"פסיקתו של בית-משפט זה מאוחדת בדעה כי גם בעבירות שאינן תוצאתיות, ניתן להמיר את דרישת 'הכוונה' ב'צפיות', כך שצפיית התממשות היעד המבוקש ברמת הסתברות קרובה לוודאי, כמוה כשאיפה להשגת היעד. לשיטתם של הגורסים כי מקורו של כלל הצפיות בהוראות סעיף 20(ב) לחוק, יחול כלל הצפיות ככלל סטטוטורי מחייב, על כל עבירה בה נקבע יסוד נפשי של "כוונה", לרבות בעבירות שאינן תוצאתיות. לשיטתם של אלה הסבורים כי הוראת סעיף 20(ב) חלה על עבירות תוצאתיות בלבד (ונראה כי לכך נוטים רוב השופטים שדנו בנושא), מעוגנת

תחולת ה'צפיות' בהלכה הנוהגת בפסיקתנו זה שנים רבות. לפי גישה אחרונה זו, הפסיקה מותירה פתח לבחינה פרטנית של תחולת הלכת הצפיות כתחליף לכוונה בכל עבירה על-פי תכליתה החקיקתית ועל-פי טיבה" (ההדגשות לא במקור - ח' כ').

17. שותף אני לעמדה זו, שכן לטעמי אין לקבוע כלל גורף לפיו הלכת הצפיות תחול על סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון, בכל מקרה ומקרה. לצד זאת, וכפי שצוין בעניין תענך, באמרת אגב, "לכאורה נראה כי תכליתו של חוק איסור הלבנת הון [...] מצדיקה את החלטה של הלכת הצפיות". על-כן בהתחשב בתכליתו של חוק איסור הלבנת הון, ובפרט תכלית סעיף 3(ב) לחוק, סבורני כי החלטה של הלכת הצפיות בנסיבות כפי אלו של המקרה שלפנינו היא מתבקשת. ואסביר.

18. כאמור לעיל, תכליתו העיקרית של חוק איסור הלבנת הון, כפי שבאה לידי ביטוי בסעיף 3(א) לחוק, היא למנוע הפיכת 'כסף שחור לכסף לבן'. במובן זה, העבירה הקבועה בסעיף 3(ב) לחוק נועדה לעגן את חובת הדיווח, כמעין 'חגורת ביטחון' נוספת, ובכך לשמש כלי נוסף במניעת העברת כסף או רכוש שהושגו בעבירה פלילית. בהקשר זה, וברקע ההתפתחות הטכנולוגית הרבה של מנגנונים המאפשרים לעבריינים להעביר כסף או רכוש שהושג בעבירה פלילית תוך השבתו לידי העבריין לשימוש לגיטימי לכאורה - וכל זאת כאשר רשויות האכיפה עלולות להתקשות להתחקות אחר תנועות אלה, מתעורר לטעמי הצורך מעת לעת בהרחבת רשת חובות הדיווח. לעניין זה יפים הדברים הבאים:

"מגמת הרחבת רשת הדיווח עתידה להימשך, כי הרי כל פרצה שנסגרת משמעה זליגת כספים שמקורם בפשיעה לאפיקים אחרים, שגם אותם יש לס[ג]ור. המאבק בהלבנת הון הוא מטבעו מאבק מתמשך המצריך אסדרה דינמית, שכן אכיפה המקטינה את יכולתם של עבריינים להשתמש באפיק הלבנה קיים מגדילה את תמריציהם של מלביני ההון לאתר אפיקי הלבנת הון חלופיים שהאכיפה טרם מיקדה בהם את עיניה. התחזית בדבר הצורך בהמשך הרחבת רשת הדיווח נובעת לא רק מהחיפוש המתמיד של עבריינים אחר אפיקי הלבנת הון חדשים אלא גם מדינמיות טכנולוגית [...] לשם כך מערכת האסדרה בתחום איסור הלבנת הון דורשת תחזוקה מתמדת" (עידו באום, "איסור הלבנת הון: חידושים מקומיים ומגבלות גלובליות", דין ודברים י 289, 299-300 (2017) (ההדגשות הוספו - ח' כ')).

19. על רקע דברים אלה, לטעמי, ישנם מקרים בהם מתעורר הצורך הברור בתחולת הלכת הצפיות לשם הוכחת לקיומו של יסוד נפשי, וזאת על-מנת למנוע מצב שבו קשיים ראייתיים יאינו את הגשמת התכליות הניצבות ביסוד חוק איסור הלבנת הון. בהקשר זה יודגש, כי לא מדובר לשיטתי בקביעה גורפת ביחס לכל עבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת, אלא שיש

להגביל את תחולת הלכת הצפיות למקרים כמו זה שלפנינו, בהם מדובר במהלך מתוכנן ומתוחכם, אשר נמשך תקופה ארוכה וכלל שיתוף פעולה של מספר רב של אנשים, ובמסגרתו לא דווחו לרשויות המס סכומי כסף בלתי-מבוטלים. במצב דברים זה ברי, כי הצפייה ברמת הסתברות גבוהה שתושג התוצאה הפסולה, בדמות אי-דיווח לרשויות המס, היא כמעט מובנה מאליה (ראו והשוו: ע"פ 8551/11 סלכני נ' מדינת ישראל, פסקה 43 (12.08.2012)).

20. יובהר, כי אין מדובר ברשימה סגורה של מקרים, שכן מטבע הדברים לא ניתן להגדיר באופן ממצה מראש את כל סוגי המקרים בהם ניתן יהיה להחיל את הלכת הצפיות על עבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון. בהקשר זה יודגש, כי בכל מקרה ומקרה עת נבחנת האפשרות של החלת הלכת הצפיות לשם הוכחת קיומו של יסוד נפשי, יש להתחשב בכלל השיקולים הרלוונטיים, לרבות רמת התכנון של המעשה; האם מדובר באירוע חד-פעמי או בפעולות חוזרות ונשנות; היקף סכומי הכסף על אודותם לא דווח; וכן נסיבותיו האישיים של הנאשם. זאת, כמובן בשים לב לנסיבותיו הקונקרטיים של המקרה בכללותו ובראי תכליתו של חוק איסור הלבנת הון.

מן הכלל אל הפרט

21. לאחר שעניתי בחיוב על השאלה המקדמית ושירטטתי את גבולות המקרים שבהם נכון לטעמי להחיל את הלכת הצפיות להוכחת קיומו של יסוד נפשי בעבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון, אדרש לבחינת השאלה העיקרית והיא אם בנסיבות המקרה דנן, ישנו צורך בהלכת הצפיות להוכחת קיומו של היסוד הנפשי.

22. כמפורט לעיל, במסגרת הכרעת הדין נקבע כי "התנהלות הנאשם, כפי גרסתו, לפיה נתן דעתו אך לדין הרומני, אינה שוללת את המסקנה כי להתנהגותו לוותה כוונה מיוחדת מצדו ביחס למטרה שביקש להשיג - והיא התחמקות מחובות הדיווח שנלוותה להעברת אותם כספים, הן בעת הוצאתם מרומניה והן - וזה העיקר - בעת הכנסתם לישראל. טענת הנאשם כי פעל כפי שפעל בשל חששו מהרשויות ברומניה אינה גורעת ממטרתו הכוללת להימנע מדיווח על העברת הכספים גם ביחס לרשויות בישראל [...]. הנאשם אמר מפורשות, באופן הגלוי והברור ביותר, כי הקפיד שלא לשאת עמו כספי מזומן מעל 10,000 אירו בדרכו מרומניה לישראל, על מנת לחמוק מחובת הדיווח לרשויות. ברי אם כן כי הנאשם לא חפץ אך להוציא את אותם כספי מזומן אל מחוץ לרומניה, אלא גם להכניסם לישראל בבטחה, ללא דיווח לרשויות המקומיות באשר הן, ולהביאם 'בשלום' לידי אבישר".

23. בנתון לאמור בית המשפט קבע, כי היסוד הנפשי ביחס לעבירה מושא ענייננו מתקיים, ועל-כן הוא לא נדרש לבחון את תחולתה של הלכת הצפיות. דעתי שונה מזו של בית משפט קמא. לדידי, חומר הראיות שהוצג לפני בית המשפט, הן הישירות, הן הנסיבתיות, לא מוכיח ברמה מספקת את התקיימותו של היסוד הנפשי הדרוש, ואף בית המשפט עצמו ציין, כי מטרתו של המערער הייתה לחמוק מחובת הדיווח לרשויות המס ברומניה. מכאן הסיק בית המשפט, כי מובן מאליו שאם זו הייתה מטרתו של המערער, אזי שהתכלית הסופית של מעשיו היא בהכרח העברת הכספים, מבלי שידווח עליהם גם בישראל. ואולם, על-אף ההיגיון הטמון במסקנה זו, יש בדרך הילוכו של בית המשפט משום 'קפיצה לוגית', הגורעת במידת מה מהתקיימות רף

ההוכחה הנדרש.

24. עם זאת, בכך לא תם דיוננו. עיון בעדותו של המערער לפני בית משפט קמא מגלה, כי המערער פעל באופן מתוכנן, סדור ומדוקדק, וכך ביקש למעשה להתל ברשויות המס ברומניה, עת הבריח סכומי כסף בלתי-מבוטלים, וזאת אף אם לא הוכח הסכום המדויק אותו הבריח לישראל. מעשים אלה נמשכו במשך שנים, כאשר לא פעם המערער היה 'הרוח החיה' מאחורי מאמצי הברחת הכספים מרומניה לישראל. כך, למשל, העיד המערער שהוא זה שיזם את השימוש בקבוצות ישראלים אשר הגיעו לקזינו ברומניה, לצורך העברת הכספים לישראל. לכך יש להוסיף את תפקידו הבכיר של המערער במשטרת ישראל, אשר העיד כי שימש בתור ראש מפלג "בילוש מודיעין סוכנים", ואף העביר הדרכות "במס הכנסה בכל נושא המודיעין". בנתון לכך ניתן לאמר, כי המערער יכול היה לצפות בדרגת הסתברות גבוהה שפעולותיו יובילו לאי-דיווח על הכספים מושא ענייננו לרשויות המס בישראל.

25. במילים אחרות, נסיבות אלה, בראי כמובן עברו המשטרתי של המערער, לא מותירות כל ספק; מעשיו של המערער ומודעותו לוו בציפייה ברורה, כי ברמת הסתברות גבוהה מעשיו יובילו לאי-דיווח על אותם כספים בישראל. בהקשר זה מקובלת עליו קביעת בית משפט קמא, לפיה ניסיונו של המערער לטעון כי לא נתן דעתו לכך היא בלתי-סבירה, וזאת לטעמי בלשון המעטה. משכך, הרשעתו של המערער בדין יסודה, שעה שהיא מבוססת על תחולתה של הלכת הצפיות. תחולתה של הלכת הצפיות מקבלת משנה תוקף במקרה דנן מהשקילות המוסרית הקיימת בין מי שהיה מוכח לגביו כי פעל על-מנת להשיג את היעד המוגדר בעבירה מושא ענייננו - התחמקות מחובת הדיווח - לבין מי שפעל באופן ממושך ומתוכנן, כמו המערער, ובכך לא יכול היה שלא לראות את האפשרות של התחמקות מחובת הדיווח כאפשרות קרובה לוודאי, וזאת בפרט על רקע עברו המשטרתי (ראו והשוו: ע"פ 217/04 אלקורעאן נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (29.06.2005)).

26. סוף דבר: לו תישמע דעתי, נורה על דחיית הערעור.

חאלד כבוב
שופט

השופט י' אלרון:

אני מסכים.

יוסף אלרון
שופט

השופט א' שטיין:

אני מסכים.

אלכס שטיין
שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ח' כבוב.

בנתון לאמור, המערער, שמועד ריצוי עונשו עוכב בהחלטת השופט ד' מינץ מיום 26.09.2023, יתייצב לתחילת ריצוי עבודות השירות ביום 23.02.2025 במקום השמתו, כאמור בסעיף 33 לגזר דינו של בית המשפט המחוזי.

חאלד כבוב
שופט

אלכס שטיין
שופט

ניתן היום, ד' שבט
תשפ"ה (02
פברואר 2025).

יוסף אלרון
שופט